

ÁLLATOK VEDÉLME.

A KOLOZSVÁRI ÁLLAT-VÉDŐ-EGYESÜLET

Szerkesztőség:
SZÉCHY-VILLA
I. EMELET
ahová a kéziratok, tudakozódások, előfizetések küldendők.

HAVIKÖZLÖNYE.

Szerkesztő:
SZÉCHY KÁROLYNÉ LORENZ JOSEPHINE,
az Egyesület elnöke.

Tagoknak
tagági díj fejében ír
Előfizetési ár:
Egész évre 1 forint — kr
Fél „ — „ 50 kr
Számunként 10 kr

Harmadik évfolyam.

Kolozsvár, 1898. július 1.

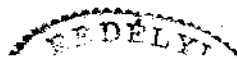
10. szám.

AZ ÁLLATVÉDELEM ÜGYE A »FALU JEGYZŐJÉ«-BEN.

Eötvösnek »A falu jegyzője« című regénye az 1848. előtti vagyis rendi magyar társadalmi élet hibáinak és kinövéseinek valóságos albuma, melynek képei a szűrő szatira ecsetjével vannak megfestve. Ábrázolva van ez album képein a rendi és megyei társadalmi élet minden mozzanata, s a hány vonást fest e regény ez életből, annyi ütlegel oszt; mert ecsetjét minden kép megrajzolásánál a maró gúny mérgébe mártja, hogy a megya municipialis szervezetet s a rendi alkotmányt olyannak tüntessi fel, mely létjogát teljesen elvesztette, melynek alapján minden fejlődés lehetetlen, mely a maga évszázados sánczai mögül lebunkóz minden önös érdekeivel ellentétes törekvést, mely néhány család kegyetlen zsarolásának és hihetetlen visszaélésének szolgáltatja ki az egész ország lakosságának jóllétét és szabadságát. Nincs az a társadalmi hitványosság, politikai bambaság s közigazgatási visszaélés, mely sikerült rajzokban föl ne volna itt található.

A regény személyei — a regény célzatát vevén osztási alapul — két csoportba oszthatók: az egyikbe azok tartoznak, kik a rendi s megyei társadalmi élettel szembeszállanak, s küzdelmökben e társadalomnak áldozatául esnek; a másikba pedig azok, kik e társadalomnak sánczait védelmezik, s áldásait élvezik. Amazok az idealista reformerek, ezek az önző és uralkodó konzervatívok.

A két csoport között állanak a feszelgő külföldieskedők, a hülye *angoloskodók*. Ezek a megye uralkodó családjainak tagjaiból kerülnek ki; születésüknél s hagyományaiknál fogva tehát a konzervatívokhoz tartoznak; azonban külföldi tartózkodásuk alatt sok nálunk ismeretlen, s a mi egész társadalmi és politikai rendünkkel ellentétes intézménnyel ismerkedtek meg, s most itthon elmaradottságukat ócsárolják, s az előhaldottságot affektálják.

Erkölcsei erejük azonban sokkal kisebb, semhogy a bár avultnak itélt, de nekik is nagy kiváltságokat nyújtó hazai intézmények megváltoztatását komolyan óhajtani bátorságuk lenne, értelmük pedig sokkal vékonyabb, semhogy külföldi tapasztalataikat a hazai viszonyokhoz tudnák alkalmazni. S így reformereskedésük ostoba hóbortosságban jegeczesedik ki, maguk pedig nevetséges karrikaturákká lesznek.

Ezeknek legfőbb képviselője a regényben *Bántornyai* Jakab, vagy mint magát nevezni szereti, *James*, kinek minden második szava angol, s ki minden lépését angol mérték szerint végzi; s azon egyszerű kérdésre, hogy hány óra, valamiféle angol szokás előrebocsátása előtt nem kapsz feleletet tőle. Társadalmi és politikai életünk minden vonását eltörlendőnek tartja, ha az angoloknál föl nem található. Ellenben nincs az az ostobaság, melyet dicső dolognak ne tartana, ha az angoloknál van rá precedens. Egyébként szerencsére sok hasonlatosságot talál a magyar és az angol viszonyok között, pl. hogy az iskolamester mind nálunk, mind Scótiában egy véka zabot kap minden gyermekért. Házát angol mintára építi, s a kandallókban föltétlenül kösznet éget, ámbátor egészségtelenebb s drágább, mint a fa, mely bőven van *James* úr erdeiben; de hát az angolok is kösznet égetnek. A közpályán való szereplésében is angol formákat követ s angol eszméket hirdet.

Reformeszmei között, melyekkel Taksony-vármegye közönységét boldogítani akarja, elsőfontosságú az *állatvédelem* eszméje, melynek érdekében *James* úr egyesületet alapított, minthogy ilyen egyesületek Angliában s léteznek. Eleinte ugyan, mikor hazatért Angliából, azzal a tervvel foglalkozott, hogy e *haza színes népességének* (azaz a cigányoknak) *javát előmozdító társaságot* alapít, azon dicsőséget vélvén ezzel elérni, melyet angol férfiak és társaságok szereztek maguknak a fekete rabszolgák felszabadítása körül. Az eszme köztetszésben részesült, főkép miután a társaság szabályaiban benne volt, hogy a felszabadítandó színes lakos 10 évig hetenkint legalább négy napot nevelőben tartozik tölteni, azaz dolgozni tartozik valamely földesurnál. Azonban ki gondolná, a cigányok magok épen nem mutatkoztak hajlandóknak sorsuk illetén javítására, s egymásután szökdöstek meg a „nevelő iskolából.“

Ekkor *James* úr belátta, hogy hazánk ilyen társaságnak a működésére még meg nem érett; más teret választott tehát szereplésének, s megalapította az *állatvédő társaságot*, melynek működése az előbbeni társaságénál annál sikeresebbnek ígérkezett, mert itten legalább azok, kiknek javítását célozza a társaság, nem fognak ellentmondani. Azonban *James* urnak híhetetlen nehézségekkel kellett megküzdeni. Voltak olyanok, kik az ügy iránt kezdettől fogva részvétlének voltak, s még számosabban voltak, kik csak később lettek részvétlének, mikor megtudták, hogy az egyesület pénztárába évenként egy forintot kell fizetni. Voltak — mint pl. Tiszarét község érdemes leikésze, ki bár humanus értelmű volt s a nemességnek s magának *Bántornyai* Ja-

mes urnak állatkinzó vadászatait elítélte — kik, midőn az állatvédelem szóba jött, iskolákról, kisdedővő intézetekről, kórházak felállításáról, a halálos büntetés eltörléséről, a börtönrendszer javításáról, a botbüntetés megszüntetéséről stb. kezdettek beszélni. Mások veszélyes precedensnek mondták az állatkinzás megszüntetésének tervbe vételét, világos lévén — mondák — hogy azok, kik most csak az állatok kinzásának megszüntetéséről szólnak, könnyen más tárgyakra, a jobbágyokra terjeszkedhetnek ki, s ez veszélyeztetné alkotmányunkat. Ismét mások abban láttak hallatlan sértést, hogy a magyar nemes, a szent koronának valóságos tagja, a tulajdon jószágát kedve szerint még csak meg se verhesse. Ez a tulajdonjog legrútább megsértése! S főkép az állatvédelem ezen utóbbi elleneseit volt nehéz elhallgattatni. De a fáradhatatlan és tapintatos *James* urnak mégis csak sikerült őket leszerelni, mikor az egyesület alapszabályai közé fölvette, hogy az egyesület az állatkinzást csak a megye nem nemes lakosai között fogja megakadályozni. De ekkor még egy kérdéssel állottak elő: mennyiben állatkinzás az, ha valamely jobbágy nemes embert vivén kocsiján, az utak rosszasága miatt lovait kénytelen megverni? *James* urnak e csiklandós kérdésnél is sikerült az aggódókat megnyugtani. Miután t. i. az alapszabályokban kimondatott, hogy állatkinzásnak nem tekintetik azon verés, melyet vonó — vagy más marhán nemesember vagy nemes ember parancsolatára jobbágy elkövet: úgy szintén nem állatkinzás azon verés sem, melyet a jobbágy úri munka vagy előfogat alkalmával lovain véghez visz.

Ily nehézségek után végre aztán megalakult a társaság, melynek elnökéül természetesen egyhangulag *Bántornyai James* urat választották.

S a társaság későbbi fennállásáról és buzgó működéséről is kapunk az *Eötvös* regényében adatokat.

Nevezetesen két esetet mond el a regény az egyesület jegyzőkönyveinek alapján. Az egyiket így adják elő az egyesület üléseiről fölvevett jegyzőkönyvek:

A főügyész úr kocsija a porvári nagy utcán egy fuvarossal találkozott, ki — midőn a főügyész úr fogata elől kitért — lovait igen verte. A kocsis megszólítja embertársát, hogy az állatokat paraszt embernek ütnie nem szabad; de a sár nagy volt, s a fuvaros a helyett, hogy a kocsis baráti intésére hallgatott volna, még inkább ostorozta szegény páráit. S mikor a kocsis ismételten, sőt harmad izben is eredmény nélkül dorgálja a megrögzött állatkinzót, a kocsis leugrik a bakról, lerántja a fuvarost lábánál fogva az ülésről, — s úgy meg döngeti, hogy a szegény alig ülhetett fel ismét sárba rekedt szekérére.

A társaság az eset hallatára határozatképen kimondotta, hogy a kocsisnak eme emberszerető tettét — melyből örömmel látja, hogy az állatvédelem eszméje már a nép alsó osztályai között is terjed — különös méltánylásra tartja érdemesnek, s a kocsisnak nevét, mely *Katona Péter*, dicsérettel fogja említeni jegyzőkönyveiben.

Másik példa a társaság buzgó működésére :

Egy táblabírónak lovai a nagy sárban nagyon elfáradtak. S mit tett a nemes ember — és állatbarát, talán dögönyözte lovait? Óh nem, hanem a közeli faluból nyolcz előfogat paraszt lovat parancsoltat magának s ezek segítségével folytatja tovább utját. Természetes az állatvédő társaság nem késik az elismerés adóját leróni a nemes ember- és állatbarát iránt, ki ezen tettel újabb bizonyítványát adta azon humánus érzelmeknek, melyeket a társaság benne mindig ismert, s ezen érdeménél fogva az egyesület tiszteleti tagjának választatik, miről szóló oklevél az elnök által kiadatni rendeltetik.

Még fölemlíti Eötvös a társaságnak a szamarak jogai s a lovak előjogai érdekében vivott heves vitatkozásait; s különösen a lovak kiváltságai érdekében mondattak el fényes szónoklatokat, mint a melyeken eleink Pannoniába jöttek, s győzelmeiket aratták, úgy hogy a régi dicsőségnek fele majdnem őket illeti. Többet aztán nem szól a jeles társaság működéséről. De nem is szükségés, mert az olvasó így megismervén az egyesület tevékenységét, s ismervén Taksonyvármegye lakosságát, biztos lehet a társaság népszerűségének és híveinek napról-napra való növekedéséről. —

Ime így áll az állatvédelem ügye a »*Falu jegyzőjében*,» azaz így állott az Eötvös felfogása szerint a rendi és megyei magyar társadalomban; magát ezt a persiflage-t pedig azért mutatja be nevetséges karrikatúrában a Bántornyai James állatvédő társaságának működését, hogy a vármegye sánczai mögé vonult nemesi társadalom bázisán mindenféle egészséges megújodást lehetetlennek üntessen föl; meg akarja olvasóit győzni konkrét esetek bemutatásával, hogy a megyei rendi társadalom minden még oly nemes eszmét is a saját önző érdekeinek posványába ránt le; s teszi ezt azért, hogy a megyei önkormányzati életnek s a rendi osztálykülönbözetnek megbuktatására izgasson; mi annál is inkább nemes buzgalom Eötvös József bárótól, mert maga is ennek az osztálynak fölszínéről származott. Ekkora tárgyilagosság csak ritka nagy jellemeknek sajátja.

Eötvös azon óhajttással végzi regényét, vajha a benne rajzolt állapotok mielőbb valószínűtlenné válnának. A regény megjelenése óta egy félszázad mult el, s vajjon teljesült-e Eötvös kívánsága? A mint vesszük. A vármegyei önkormányzati élet, mi ellen első sorban irányul Eötvös regénye, mind a mai napig megvan, ha ferde kinövésű nem is oly ijesztőek és brutálisak, mint Eötvös rajzolja. A klickuralom, protekció és nepotismus szintén igen ismeretes fogalmak még nálunk; s a mai magyar társadalomból még mindig elég adat telnék egy második »*Falu-jegyzője*« számára. De mégis az osztálykülönbözet, legalább törvény szerint, megszűnt; igazságszolgáltatásunk egészen megjavult, nemsokára az esküdtszéki intézmény is életbe lép, minek óhajta szintén benne van a »*Falu jegyzőjében*»; börtönrendszerünk humanusabb lett, s magának a vármegyei önkormányzatnak, úgy látszik, ütött a halál harangja.

A mi pedig épen az állatvédelem ügyét illeti, hát ez, nevezetesen a mi egyesületünk, semmiképpen sem szolgáltatna okot és adatot a »*Falu jegyzője*« klasszikus irójának olyan persiflage megírására, a minőt az imént megismertünk. Mert az egyesület komolyan veszi feladatát: figyelmet terjeszteni itthon, nemzeti viszonyainkhoz mérten, az európai művelt nemzetek társadalmában az állatok védelme körül előállott nemes szellemi mozgalom iránt, mely, hogy az európai népeknél milyen fontos tényezővé növekedett, arról az állatvédő egyesületeknek a millenium évében Budapesien tartott egyetemes kongresszusából eléggé meggyőződhattünk. A nemzetek szellemi divatában való részvétel pedig — mint Széchy Károly dr. egyik egyetemi előadásában fejtegette valamikor — minden nemzetre nézve életfeltétel. S a mi egyesületünk már csak ezen szellemi divatnak meghonosításával is minden elfogulatlan és nemesen gondolkodónak becsülését érdemelte ki.

Dr Rencz János.

Madarak a piperekosárban. Heidedorfban a falusi gyerekek egy vadásznak állítólag 2 bicicztojást adtak át, ki azokat zsebre vágva, haza kocsizott három órány távolságra fekvő lakhelyére s otthon a két tojást az asztalon levő piperekosárba tette. A tojásokról egészen megfélekedett, mire másnap estefelé a szobában valami csipegő hangokat hallva, a hang irányában kutatni kezdett s legnagyobb meglepetésére, a kosárban, az egyik tojásból kikelt fiamadarat talált, melyet most sárszalonnának ismert fel. A másik tojást is felbontva, abban is egy élő sárszalonnát talált. Hogy a kis madarak, annak daczára, hogy már 30 óráig nem élvezték a kottló melegét, nem pusztultak el, mindenesetre az akkori jó meleg időjárásnak és annak a körülménynek tudandó be, hogy a fiatalok már ellentállóbbak és az alacsonyabb hőfok iránt már nem voltak olyan érzékenyek.

*

A kakas kukorékolásáról. Hogy a kakasok miért kukorékolnak minden hajnalban, az oly probléma, melyen a tudós zoológusok még sokáig fogják a fejüket törni. A következőkben közlünk egy magyarázatot: A »Praticien Industriel« azt mondja, hogy reggel, mikor a kakas felébred, nyújtózkodik és e közben verdesi a szárnyaival a földet. Ebben az állásban mi sem természetesebb, minthogy kukorékoljon. Az bebizonyított tény azonban, hogy a kakas nem tud kukorékolni a nélkül, hogy szárnyaival ne verdesse a földet. Ha egy éneklő embert figyelünk meg, ez sem fogja karját keresztbe fenni, hanem igyekezni fog azokat szétterjeszteni.

*

Pacsirta szót hallok megint . . .

Pacsirtaszót hallok megint!
Egészen elfeledtem már.
Dalolj, tavasznak hirmondója te,
Dalolj; te kedves kis madár!

Eszembe jut dalodról a
Költészet és a szerelem,
Az a sok jó, mit e két istennő
Tett és még tenni fog velem

Emlékezet és remény, ez a
Két rózsafa ismét virít
Dalodra, és lehajtja mámoros
Lelkem fölé szép lombjait.

Dalolj pacsirta! hangjaid
Kikeitik a virágokat:
Szívem mily pusztá volt és benne már
Milyen sok szép virág fakad!

Petőfi Sándor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A pillangó.

Rózsákkal születni és rózsákkal halni,
Szellő szárnyán úszni ragyogó ég alatt;
Virágon hintázni, mely alig fakadt ki,
Ittasan a kék úr, az illat s fény miatt;
Megrázzván szárnyinak még csillogó porát,
Majd könnyű sóhajként az égbe szállni át:
A kis pillangónak szerencsés végzete!
Hasonlít a vágyhoz, mely nem pihen soha,
Keresi a gyönyört, leszáll mindenhova,
Mig végre az égbe kell érte mennie!

Lamartine

Fordította: Dalmady Győző.

*

Szelid bánás vadságukból kivetkezteti az állatokat.

Jak. 3, 7.

Állatok a történelemben.

Az állatok mindenkor nagy szerepet játszottak a világ-történetben és a legendában. Rómát egy nőstyén *farkas* szoptatta ifjú alapította azon a helyen a melyet egy *emse* jelölt meg; és *ludak* váltak később a város megmentőivé. Sőt még az emberiség története is — a Genézis szerint — olyan jelenettel kezdődik, a melyben egy állat: a *kigyó* játsza a főszerepet. Később jő Noé *galambja*, az arany *borjú*, a *trojai ló*. A régi görögök és rómaiak történetében majdnem annyi az állat, mint a hős. Alcibiades *kutyája*, Cleopátra *kigyója*, Androkles *oroszlánja*, a Cadmus *tehene*, az Aeneás *galambja*, (a mely őt lekísérte az alvilágba), az Arion *delfinjé*, az Aeschylus *tekenősbékája* (egy sas ráejtette az alvó költő fejére, a mely betört) a Nagy Sándor *Bucefalus lova*, — mindezek eléggé ösmeretések. Eppen úgy a Caligula lova is, melyet gazgája kinevezett konzullá. Mohamed *gaiambja*, amely a török prófétát folyton körül lebegte, (a hitetlenek azt mondják, hogy a próféta fülében köles szemek voltak, és a XI. Lajos franczia király *szamara*. Ez útbőbiról az a monda, hogy egyszer a király vadászaton megkérdezte a csillagvizsgálóját, milyen idő lesz. Szép idő mondtá az astrologus. Utközben egy szénégetőt is megkérdezett a király. Eső lesz, volt a válasz, mert a szamaram lelőzatja a fülét. Csakugyan eső lett. Erre a király megvette a szamarat, a szégégetőt pedig szolgálatába fogadta, mondván: Inkább legyen egy szamar csillagászom, semmint, hogy a csillagászom szamar legyen.

Petrarca, Teofil Gautier, Beaudelaire, Mohamed nagyon szerették a *macskát*, épp úgy Richelieu is; Montespan asszony két *medvét* tartott, Dubarry asszony egy *csizt*. Newton Izsák, a súlypont törvényének fölfedezője, Diamant nevű nevű *kutyáját* annyira szerette, hogy mikor az eb széttépte a tudós életmunkájának eredményeit tartalmazó jegyzeteket, Newton csak annyit mondott: oh Diamant, Diamant, ha tudnád, mit cselekedtél! — Latude, a ki 37 évig volt a Bastille foglya, *patkányokkal* barátkozott, Silvio Pellico pedig ugyancsak fogságban a *pókokkal*. A poktól a légyig csak egy lépés: Antió Epifanes szíriai császár orrába *légy* furakodott és a császár halálra tüszentette magát. VI. Adorján pápa pedig egy *muslinczát* nyelt el ivás közben és megfulladt. Az ember leghúságesebb társa a kutya nemcsak a historiában szerepel számtalanszor, de az ember legbensőbb mindennapi életében is folyton. Különb köteteket lehetne írni e tárgyról, melyet e pár sorral nagyon is futólag érintettünk.

Fehér zerge. Egy német vadászati szaklap közlése szerint Svájcban, a durnachthali havasokon nemrégiben a vadőr egy 24 darabból álló zergefalkában egy hófehér zergét látott, melynek nemcsak szőrméje, hanem — a mennyire a közelből kivehette, még a körmei is fehérek voltak. Pár nappal ezután ismét látta a vadőr ezt az érdekes albinót, mely a zergék között a legnagyobb ritkaságok közé tartozik.

Hatodik ifjusági pályázatunk.

Az. Á. V. E. a jövő nemzedéket is meg akarja nyerni az állatvédeimi eszmének; ezért legelső sorban a leendő tanítókhöz és tanítónőkhöz, különben az összes ifjusághoz fordul, a középiskolák és felsőbb leányiskolák tanulóihoz épp úgy, mint a szülői háznál növekedő ifjak- és leányokhoz; ezennel hatodszor pályázatot hirdetvén az állatok iránt való érdeklődő szeretet és a kedélynemesítő foglalkozás előmozdítására, valamely az állatok életéből merített rajzra, leírásra vagy elbeszélésre, mely legfőlebb 100 nyomtatott sorra terjedhet, akár prózában, akár versben.

A legjobb munka jutalma 10 korona; a második munka jutalma 8 korona; a harmadik jó munka jutalma 6 korona. A pályázat határideje 1898. október 1 és *nemcsak a kolozsvári, de más városbeli iskolák tanulójának is szól.*

A kéziratok az elnök-szerkesztőhöz, Széchy Károlynéhoz küldendők.

Nagyon kérjük a tisztelt szülőket, tanárokat és tanítónőket, hogy mentől jobban serkentsék az ifjuságot ily kis rajzok megírására és beküldésére.

*

Nemzetközi állatvédő kongresszus

Nemzetközi állatvédő kongresszus lesz f. é. augusztus 5-től 9-ig Grácban, különös tekintettel a madárvédelemre. Értekezni fognak: Dr. Ohlsen miniszteri tanácsos Rómából *»a nemzetközi madárvédelem kérdésének állásáról«*. Dr. Floericke Budapestről a *»a vadász- és madárvédelemről«*; Böhringer baseli tanár *»Az állam, a község és az állatvédelem«*-ről. Bassler tanár Prágából *»A méhtenyésztők és a madárvilág«*-ról. Von Khuenberg-Kleinert asszony *»Az állat- és madárvédelem erkölcsnemesítő hatásá«*-t fejtegeti. Dr. Förster berlini tanár és orsz. képviselő *»Az állatvédelmet a jelenben és jövőben«*. Fuchs szerkesztő Jicinből arról fog szólni, hogy *»az okszerű állattenyésztés a leghatásosabb állatvédelem«*. Strzalkowski Czernovitzból *»a dalmát, isztriai és déleuropai országok madár- és állatvédelméről«*. Bergner szerkesztő Gráczból arról, hogy *mit kell ezen egyesületeknek tenniük, hogy állandó virágzáshoz jussanak«*. Miss Deighton, Kannstadt, *»az állatok asyllumairól«*. Engel kisasszony Wiesbadenből *»a macska állásáról«*; Berlepsch báró Paderbornból az általa kísérleteiben elért eredményekről; Hochrein Nürnbergből *»a madártenyésztőt mint madárvédőt mutatja be«*; Dünckel Lipszéből *»a népmulattatási célból elkövetett állatkihasználásokról«* olvas. Liszt lovag Bécsből *»az állatvédő törvény alapításáról«*. Dr. Szalkay Budapestről pedig a *nemes emberiség kellékeiről*. Azok, a kik e kongresszuson részt venni hajlandók, a kolozsvári Á. V. E. elnökéhez (e. i. sz. Herkulesfürdő, Lorenz-villában) vagy egyenesen Grácba az *»Österreichischer Bund der Vogelfreunde«* irodájához, mely a *»Haus der Schlossbergbahn«*-ban van, fordulni sziveskedjenek.

*

Az állatok lelki világából.

Alfred de Musset kutyája.

Irta: Mme Vre Martellet.

(Adele Colin.)

Fordította: Széchy Károlyné.

De Musset ur betegeskedése idejében szeretett a »Jardin des Plantes«-ba el-eljárni, a hol akkor egy nagyon szép, Marzo nevű oroszlán volt látható. De Musset ur közelről akarta látni ezt a Marzot; beengedtek bennünket az állatok ketreczei mögé. Éppen étkezésök ideje volt. Azonban Marzo, a kinek szive kétségtelenül fájt és vágyott elhagyott sivatagja után, nem fogadott el semmiféle táplálékot. A rácsozaton keresztül nyújtottam neki aztán egy darab húst s nagy csodálkozásunkra, jámboran elfogadta. Egy egész hónapig eljöttünk mindennap délután a Jardin des Plantes«-ba.

Egy este, visszajövet egy kávéházba tértünk be egy pohár sörre; innen a Valois-utcabeli »Boeuf à la mode« étkező helyiségébe mentünk ebédelni. Azután megnéztük a Theatre Français előadását. Végre, mielőtt a quai Voltairen levő lakásunkba visszatértünk volna, bementünk a Bac-utcái Drancay-féle kávéházba egy pohár sörre. A míg a gazdám sörét itta, én oda mentem a buffethez a pénztárosnővel csevegni. Elmentetlünk előtt De Musset ur is odajött, megkérdezni, hol van az a kis kutya, a melyet itt mindennap este becézni szokott; anyai örömöknek néz elébe, volt a felelet s a pénztárosnő megkínálta De Musset urat egy kis kölyökkel. Pár nap múlva meg is kaptuk a szép kis állatocskát, a melynek De Musset ur, oroszlánunk emlékére, a »Marzo« nevét adta.

Marzo fekete, kicsi, sima szőrű és nagyon értelmes volt; mindent megértett. Ha reggel a kiadási könyvemet bevittem gazdámnak, hogy adjon pénzt, a kutya mindig elkisért. Beszéltem hozzá:

— Bemegyünk az urhoz pénzt kérni húsrá. — Ő megértett.

De Musset ur, tréfából, hogy mulassunk a kutyán, így szólt hozzám:

— Nem, nem adok pénzt.

A kutya rám nézett, s aztán a gazdánkra csaholt; ez többször ismétlődött és a kutya mind jobban csaholt, mind jobban megharagudott. Végre, kaptam a pénzt. Marzo asztán megfogta a ruhám szegélyét s az ajtó felé húzott, hogy menjünk élmeinket bevásárolni.

Ha De Musset ur valamely kis utazásából haza tért, elküldte nekem a podgyászát s izente, menjek el este érte De Musset asszonyhoz, édes anyjához, a kinél olykor ebédelni szokott. Elmentem Marzoval s elvittem a beérkezett leveleit. Paul de Musset urat ott találtuk fehér pudlijával, a melyet Marzo mélyen megvetett.

Megvolt Marzoban gazdájának minden szokása: aristokrata volt, csak szerelmes nem; ha volt is szerelmes, annyira discréten volt az, hogy én soha sem vettem észre valamit. Czukrot csak ismerős kezekből fogadott el. Esténként De Musset urat várva, Marzo volt az, a ki értesített, ha jött: a kocsját hallotta, megismerte és soha sem csalódott.

De Mussetné nem engedte a feltevést, hogy Marzonak nem lenne lelke. Gazdám halála után még három hónapig maradtam a Mont-Thabor-u czai lakásban. A kutya várta őt minden este.

Marzo nem állhatta az orgonaszót, de a zongorát szerette. Ha falun voltunk, Ville d'Avrayban, s Allan asszony egy kis kerti pavillonban zongorázott, a kutya mindig oda futott hallgatni.

A Rumfort utczában lakva, minden nap láttunk egy fekete kutyát, Loulout, az utczaszemétben firtatni. A szegény kis állat, ha kimentem, mindig hozzám jött farkalódni, hizelegni. Marzo mindig velem volt; a kis fekete kutya kísért bennünket; egyszer utánunk jött fel a lakásba. De Musset ur meglátta s meghagyta, hogy adjunk neki enni és hogy ne töltsé az éjjeleket is az utcán, fogadott neki éjjeli szállást.

Egyszer találkozom egy asszonnal, a ki azt állítván, hogy ő Loulouban az ő kutyáját ismeri fel, leszidja, megveri és elviszi, mert a kutya az övé, mondá. Másnap a kutya visszajött és elrejtőzött nálunk egész estig. De Musset ur meg volt hatva és nem pihent addig, a mig én meg nem találtam a maegerát és arannyal meg nem váltottam tőle a szegény állatot számunkra. Megelégedett 5 fiakkal.

A mint a miénk volt Loulou, megfürösztöttem, tisztítottam; nagyon eszes volt. Marzo szájából kivevén a leveleket reggel, a melyeket ez gazdájának vitt, a két hátsó lábán járva, úgy nyújtotta át az urnak.

Marzonak ez nem tetszett, de gazdája megértette vele, hogy Loulou csak inas levén, olyannak kell tekinteni.

Ha gazdámat öltöztettem, s ő letette éjjeli nyakkendőjét, Marzo oda állt, hogy tegyük fel neki; ha a nyakán érezte, azt vélte, hogy ő valami személyiség, s nem maradt a földön, hanem egy karosszékre ugrott, leült és le nem szállt onnan, a mig gazdájának nyakkendőjét le nem vettük róla.

Loulou csinos kutya volt; azonban vén és beteg: valami bőrbetegsége volt, a mely Marzora is elragadt. Egyszerre két rühes kutyánk volt.

De Musset ur mindenfelé kérdezősködött, hol lehetne őket kezelteni és gyógyíttatni. Egy Caramija nevű állatorvost ajánlottak, ki a Fontaine-au Roi-utczában lakott és különösen kutyákkal foglalkozott. Midőn a miénket meglátta, megígérte, hogy Marzot meggyógyítja, de kijelentette, hogy a másik már nagyon vén, el kell különíteni a fiatal kutyától. Loulout penzióba adtuk egy vén asszonyhoz, a kinek fizetjük a tartásdíját, szegény Loulou életének végéig.

Marzo tizenhét évig élt.

Mikor Marzot az állatorvoshoz headtuk ápolás végett, még

a Rumfort-utczai lakásban voltunk. Mikor onnan kijött, mi már elköltöztünk volt a Mont-Thabor utczába. A kutya hazatérve, minden butort megismert, de nem találván a gazdáját, eltűnt, a nélkül, hogy észrevettem volna. Nagyon rút volt szegény, a szőre egészen leborotválva. Már nem tudtam, hol keressem. Elmentem a Rumfort-utczába nővéremhez, Chardonéhoz, hogy elpanaszoljam keservemet. Ott kaptam Marzot; eleinte a 11. szán: alatti házba, a régi lakásunkba ment volt, ott felment és üresen látva a lakást, iszonyún vonított, sirt, aztán elment. Régi házmester-nénk, a ki minket nagyon szeretett, sirva beszélt el nekem a szegény Marzo látogatását. Midőn De Musset ur este haza jött, nem igen örült kutyájának rútságán. De Marzo olyan kedves volt, olyan szeretetre méltó, hogy igazán kellett őt szeretni rútsága daczára is. Mondtam a gazdámnak, kérdezze meg Marzot, mit csinált a kicsi Baptiste (az állatorvos kis szolgája), ki őt a gyógykezelés alatt tartotta. E név hallatára nagyon izgatott lett: forgolódott, sirt, vonított, hogy megértesse velünk, miszerint ott nagyon boldog-talan volt. De Musset ur elbeszélte ezt Emile Augiernek, a ki még gyakran megemlékezett róla.

E fejezet végén jobbat nem tehetek, minthogy Paul de Musset ur azt a sorait idézzem, a melylyel testvére életrajzában a kedves kutya emlékének adózott:

Marzo végelgyengülésben halt meg 1864. aug. hó 28-án, barátnéja gondozása és könyei közt. Martellet asszony nem akarván, hogy Marzo teste a targonczára dobassék, férjét bizta meg azzal, hogy temesse el valahol. Férje korán reggel útnak indult Marzot egy ujságba takarva. Auteuilig megy és ott sánczmunkásokat lát dolgozni. Kéri őket, engedjék meg, hogy a testet befektesse a földult földbe. Marzo el van temetve egy szekér föld alatt, egy új utczában, a melynek neve De Musset-utcza.◀

*

Adalékok a róka ravaszságához

czimen egy német ujság ezt a kis történetkét hozza. Valami Meyerberg ur Gifhornban vadászott, mikor egy iczipiczi nyul ugrott elő a bokorból. Meyerberg lövésre emelte fegyverét. Cézélni, löni, találni és fölfordulni egy pillanat műve volt. Az első műveletet Meyerberg, az utolsót az iczipiczi nyul végezte. Fölfordult szegény és beleesett egy gödörbe. Meyerberg oda sietett, s a mikor látta, hogy a nyul még él, újra megakartta tölteni a fegyverét, hogy agyonlöje. Akkor egy róka észrevevén, hogy ebben a pillanatban a vadász nem lóhet, fölkapta a nyulat, s eliramodott vele. Ezek szerint a róka kellett, hogy értsen és tudja, hogy a puska csak addig ártalmas, a míg golyó van benne. Viszont ha éppen töltik, nem lehet vele löni. A levelező ezt egész természetesnek találja.

*

Állatkinzás.

Talán sehol sem láthatni oly gyakori példáját az állatokkal való kegyetlen bánásmódnak, mint hazánkban; jele, hogy nálunk még sok ember van, kinek elto mpult szivéből minden nemesebb emberi indulat és jóság hiányzik. Álljunk ki csak az országutra mikor azt az őszi esőzés, vagy a tavaszi időjárás, vágy hirtelen záporosó megrontotta, s minduntalan találkozunk terhes szekerekkel, melyek a feneketlen utban elakadnak. A kocsis ilyenkor ilyenkor a helyett, hogy marhája kimelésére segít fogatot szerezne, zvegény lovait vngy ökreit ütlegekkel, ostornyéllal, póznával vagy a vasvilla nyelével addig üti-veri, kinozza, míg azok vagy kihúzzák valahogyan a legnagyobb megerőltetéssel a szekeret a sártengerből, vagy pedig megszakadnaknak. Hasztalan nyög a nyomorult állat, a kin vértajtékot sajtol ki szájából, de az irgalmatlan állatkinzó nem könyörül. Vajjon minő joggal kinozza marhált s micsoda nyeresége van belőle? Hasztalan mondja ő nekem, hogy mivel a ló vagy ökör az övé, tehát azzal tetszése szerint bánhatik is. Ez épen nem így, mert az Isten az oktalan állatokat az ember hatalma alá rendelte ugyan, de csak azért, hogy azokat valódi szükségére illendően használja, nem pedig, hogy ezen hatalmával visszaéljen. Csak romlott szivü, erkölcstelen és háládatlan ember kinozhatja az állatokat, melyek munkájokkal neki kenyerét segítik keresni, s melyek mindnyájunknak táplálékot és ruházatot szolgáltatnak. S vajjon okosan cselekszik-e a gazda, ha marháját kinozza, vagy kinozni engedje? Bizony nem; mert utoljára is a gazda veszt legtöbbet, minthogy azon állatok, melyekkel rosszul bánunk, hamarabb megromlanak, a rájuk mért munkát végezni nem képesek, rossz teherhordókká, korán haszonvehetetlenekké válnak s helyettök drága pénzen ismét másokat keli szerezniük.

Ugy oktalan állatkinzóknak tartom azokat is, kik a marháknak szükséges nyári és téli takarmányról idején nem gondoskodnak, hanem azokat télen legfőlebb szalmán és kórén rágodtatva, csaknem éhen engedik veszni. Ide tartoznak továbbá azon kocsisok, a kik nagy terheket raknak marháikra, de a szükséges táplálékot tőlük megvonják, s a zab árát inkább felesleg borozásra harácsolják el a vendégfogadóknak. Állatkinzók és hőhérok mindazok, kik menthető ok nélkül és csupán pajkosságból, vagy egy kis borra valóért, vagy hogy néhány pillanattal korábban érkezzenek, a marhát tönkretévő sebes vágatva hajtának; nagy hasonlesésből néhány mérővel vagy mázsával nagyobb terhet raknak a szekérre, mint kellene; a csikót es a fiatal marhát már harmadik esztendő korában befogják, vagy pedig a legrosszabb időben, szélvészban, záporban a csárda előtt állatják a szegény állatot, míg a gazda ott benn gondatlanul dorbézol. Mingezek önmaguknak ártanak legtöbbet, mert a sa nyargatott állat az ily rossz bánásmódot előbb-utóbb megsínyli sőt gyakran belső megszakadás vagy bénulás éri, vagy pedig az oktalan zaklatás miatt időnap előtt el is pusztúl.

Ha látjuk, hogy a megsérült állat reszket és nyög: micsoda szív kell ahhoz, hogy a szegény párán kegyetlenkedjünk, s tán rajta álljunk boszut azért, a miről az épen nem tehet! Szeretjük engedjük-e mi emberek, hogy a nálunknál erősebbek bennünket akár pajkosságból, akár durva veszekedési szándékból kényök s kedvök szerint kizozzanak. Tudjuk, hogy a legnagyobb ur, még a király sem bánthat valakit ok nélkül és törvény ellen. De ha mégis mi rajtunk, embereken igaztalanságot követ el valaki, panaszra megyünk, mért mindenkinek megvan az országban a maga ura, vagy bírása; de szegény lovunk és ökrünk senkihez nem mehet panaszra. Azért is némely országban — végre most már Magyarországon is — az állatok a törvény oltalma alá vannak helyezve, sőt már a régi ősidőkben a pogányok is vigyáztak arra, hogy az emberek ne kizozzák az állatokat. A régi görögöknél egyszer halálra ítélték egy gyermeket, mivel varjának szeméit kiszurta; az ily állatkinzóról feltették, hogy gonosz és veszedelmes emberré fog válni. Hányunk kellene nálunk meghalnia, ha minden állatkinzó pajkes gyermeket halálra ítélnének? Angolországban nem régen egy katonatisztet, mivel lovait 23 kilométernyire hajtotta egy óra alatt, s egy grófnőt, mivel egy éjjel ismerősének háza előtt öt órán át folyvást ázni hagyta, ötszáz ezüst forintra büntettek.

A szegény állat nyögése is menybe hat, a legcsekélyebb férgen is az Isten keze nyugszik; jaj annak ki kénytelenség nélkül öl; jaj annak, ki ok nélkül kizoz!

Gáspár János könyvéből.

A kaméleon színváltozása.

Ismeretes és közmondásos a kaméleon nevű gyíkfajnak az a tulajdonsága, hogy környezete szerint változtatja színét. Ha az állat zöld rúben ül, akkor a színe is zöld, ha földön vagy kövek közt tartózkodik, akkor olyan szürke, mint a homok. Világos, hogy ez a becses tulajdonság megvédelmezi az állatot ellenségeitől, mert beleolvadva környezetébe könnyebben elrejtőzhetik. Eddig azonban nem tudták, hogy miképpen változtatja színét a kaméleon. Most azt a véleményt kezdték elfogadni a tudósok, hogy az állat szeme működik öntudatlanul és önkéntelenül közre. A mint az embernek, ha vakító fényt pillant meg, önkéntelenül összehuzódik, sőt gyakran könnyezni kezd a szeme, ugy a kaméleon is ha például zöld színt lát közelében, bizonyos boralatti szervek kezdenek működni. É szervek ilyenkor zöld festőanyaggal telt edényeket izgatnak, melyekből aztán a bőr alá ömlik a zöld festék. Mint látható, az ilyenkor végbemenő folyamat nagyon hasonlít ahhoz, amikor az ember szeme könnyezni kezd.

Az elmélet helyességét bizonyítja az is, hogy a véletlenül megvakult kaméleon nem változtatja színét. Ez is csak azt mutatja, hogy milyen keveset tud az ember a fenséges természet titkaiból kitalálni, fejtegetni.

*

Az A. V. E. egy küldöttsége tisztelgett jun. 23-án az új polgármesternél, Szvacsina Gézánál, üdvözölvén őt mint polgármestert és kérve jóindulatát az A. V. E. számára. A küldöttség tagjai Széchy Károlyné elnök, Geréb Mártonné, dr. Jenei Viktorné, Péterfi Zsigmondné vál. tagok és Yirányi István máv. felügyelő, az A. V. E. pénztárnokából állott. Az elnök ismételve az A. V. E. f. é. márcz. 20-án a városi hatósághoz írásban már benyújtott, egy új kutyamenedékházra a peczértelepen, meg a lovak szemellenzójének eltávolítására vonatkozó kérését, hozzá fűzött egy harmadik kérést is, t. i. a közvágóhid mögött elterülő marhavásártér befásítását illetőleg, a hol a rengeteg állat napokon keresztül a forró napnak ki vannak téve és nem egy pusztul belé. A polgármester ezt annál szivesebben és készségesebben ígérte meg, mert az A. V. E. késznek nyilatkozott a marhavásártéren létrehozandó fasorok közt felállítandó, körülbelül 20 itatók (vályuk) költségeihez is hozzájárulni, és mert a vásártér befásítása magának a polgármesternek is régi terve és óhajta. Mielőbbi teljesítése sok állat-, de sok emberkinzásnak is véget fogvetni.

*

Az Országos A. V. E. 1888. évkönyve e napokban jelent meg, dr. Szalkay Gyula szerkesztésével. Tartalma a következő: *Közgyűlésünk*: 1. Elnöki megnyitó. 2. A földmiv. miniszter és a főkapitány levele; 3. Az igazgató-titkár jelentése. 4. A rendőrök jutalmazása. 5. Polgári egyének jutalmazása. *Értekezésünk*: 1. Jelmondatok. 2. A kutyák történetéből. A közgyűlésen előadott értekezlet. Irta K. Nagy Sándor Törvényszéki bíró. 3. A kis Margit. Költemény. Irta: Fülei Szántó Lajos. 4. Rökk Szilárd emlékezete. 5. Az állatkinzások meggátlása tárgyában alkotott szbbályrendeletek. a) Temesvár sz. kir. város szabályrendelete. b) Kassa sz. k. város szahályrendelete. c) Kolozsvár sz. k. város szabályrendelete. 6. A lovak kinjai. Irta Emánuel. 7. Vegyesek. 8. Az országos állatvédő-egyesület tisztí kara, jóltevői, tiszfeletbeli és alapító tagjai. *Mérlegek* az 1897. évről. 1. Egyleti mérleg az 1897. évről. 2. Rökk Szilárd alapítványának mérlege. 3. Egyleti előirányzat az 1898. évre. 4. Rökk Szilárd alapítvány előirányzata 1898. évre. 5. Törzsvagyon, külön alapítványok kimutatása.

*

»Házi állataink egészségének fenntartásáról« irt igen hasznos kis könyvet *Monostori Károly* budapesti állatorvos, állatorvosi akadémiai tanár, a ki 2 évvel ezelőtt *A lovak szemellenzójének káros hatásáról* oly szellemes és találó röpiratot irt, hogy azt a berlini A. V. E. is külön kiadta. A »házi állataink egészségének fenntartásáról« szóló munkája az *Erdélyi Gazdasági Egylet* könyvkiadó vállalatának XXXVI. füzetében jelent

meg és ott is kapható 25 krért. Melegen ajánljuk. Ugyancsak Monostori Károly irt egy népszerű ismertetést »A lóhus«-ról, melyet a budapesti Á. V. E. maecenasa Grimm Gusztáv adott ki és melyet ingyen terjesztenek.

Beszélő kanári madár A drezdai »Gefiederte Welt« két esetet közöl beszélő kanáriról. Ime az egyik: »A Stadtwald-schlösschen-ben tartott kanári kiállításon hallottam egy ilyen apró beszélő művészt. A terem közepén állott egy asztalkán, körülötte rengeteg nép. A nagy zaj nem zavarta, mert nem sokára, miután egy helyecskét vívtam ki magamnak az asztalnál, megkezdte énekét, melyben ezt a szavakat: »Du, du, du, du süßes, liebes Mätzchen, du du!« lassan és érthetően hallatta. Magam sem gondoltam, hogy meg fogom érteni és így végtelenül bámultam, e szavakat oly rendkívül tisztán hallani ettől a piczi madárkától. Kétszer is hallottam a kis művészt. A tarka színű madár a közönséges fajtából volt.«

Szegény kicsi madár! ki tudja mennyit kinozták, a míg ennyire kitudták vetköztetni természetes kerékvágásából!

Kutyatemetőt rendezett be régebben Vogel gyártulajdonos Trepto morvaországi községben, még pedig a községi templom közfalának közvetlen szomszédságában. A temető évtizedeken át fennállott, most azonban, hogy Vogel meghalt, a község lakosai elpusztították. Vogel itt temette el a saját és barátainak elhullott kutyáit különös ceremóniák közt, melyeken külön hullavivők is szerepeltek. Az állatok tettei a sirkövekre hűségesen fel voltak jegyezve, az egyikén pl. az volt olvasható, hogy a kilencz éves skót »Viktor« kutyája hat felnőttest emberrel és kilencz dymeket szabadított meg a vízbefulástól.

Vizet a kutyáknak a forró nyári időben. Fjumban, Triestben és a melegebb országok szinte minden egyes városában és falujában szokásban van a legtöbb háznál, hogy a kapu alatt vagy bejárat előtt, meg egy-egy kis mellékutca torkolatában nagy kő- vagy faedényben állandóan vizet tartanak a házi és a szegény kőbor kutyák számára egy-egy háznál óvatosságból lánczcza oda van kötve a vizes edény, hogy el ne vihesse senki. Ezen jóságos intézkedést, mely alig kerül pár krajczárba s csak egy kis gondea, melegen ajánljuk szives utánzásra és főképp ne feledkezzünk meg a szegény lánczos kutyákról!

Köszönet. Az »Ellenzék« tekintetes szerkesztősege révén egy névtelen állatvédő 50 krajczárt adományozott az A. V. E. céljaira, a miért az egyesület ezennel szives köszönetet mond.

1898-ra tagsági díjukat eddig befizették

(Folytatás)

Dr. Csiky Viktorné
Csukovits S. K. tanárj.	Dr. Szabó Gyula vár. tanácsos.
Dr. Ferenczy Zoltán egyet. tanár,
Gyarmathy Miklósné.
Kovács Dezső ev. ref. tanár.
Nagy Gábor szálloda-tulajdonos.	Dr. Számek György k. r. tanár.
Szász Domokos ev. ref. püspök.
Szász Domokosné.
Szechliński Györgyné.
Székely Denes egyet. hivatalnok.
Szekula Ákos bizt. vezérigazgató.
Dr. Nagy Károly k.-akad. tanár,
Dr. Németh Károly k. r. tanár Temesvár.
Dr. Nyiredy Géza orvos.	Szeszák Erzsí,
Szvacšina Gézané.
Tautfer Irma.
Dr. Pecz Vilmosné Budapest.	Gr. Teleki Ferencz Pasmos.
Dr. Perényi Józsefk. r. tanár S.-A.-Ujhely.
Péterffy Dénes unit. lelkész.
Péterfi Zsigmond mérnök.	Gr. Teleki László Gyula H.-falva.
Gr. Teleki László Gyuláné.
Dr. Pethő Gyula főgeológ. Budapest	Gr. Teleki Miksáné.
Dr. Rechnitzer Pál Szt.-Gothárd.	Dr. Ternér Adolfné.
Gy. Rosenberger Bernát földbirtokos.
Rózsa Gézané	Teszler Izsákné.
Br. Rothenthal Henrikné sz. Wessé-
lényi báróné.	Gr. Toldalagi Marie Szt.-Benedek.
Dr. Russel Károly kalaz. igazgató.
Sándor Venczel tanárj.
Sárossy Pál állatorvos.
Scharsdmidt Györgyné.
Schilling Rudolfné Budapest.	Dr. Tompa Camill.
Dr. Tompa János.
Dr. Tóth k. r. rector.
Tóth Kálmán igazgató Gyöngyös.
Tussai Dóra.
Dr. Schneller Istvánné.
Schwarczel Adél.
Sigmund Dezsőné.
Somodi Istvánné.	Dr. Tutsek Sándor ügyvéd.
Dr. Vajda Gyula egyet. tanár.
Van der Velden Edéné.
Stern Szerena Budapest.	Dr. Weisel Ernő Dées.
Stojanovits György főmérnök.	Br. Wesselényi Béla Zsibón.
Br. Wesselényi Béláné.
Dr. Szabó Dénes egyet. tanár.	Br. Zeyk József.
Dr. Zgorzsky Lászlóné.
Zibai Margit.

Szerkesztői üzenetek.

Lóbarátunk. Mi is örvendünk, hogy a czirkuszban, mely máskülönbön nem éppen tanyája az állatvédelemnek, telivér és félvér lovak a sok ember, a nagy lármá, zene és az éles, éppen szemük mellett és fejük fölött alkalmazott számos világitási láng daczára szemellenző nélkül működnek. Ez is bizonyítja, hogy csak előítélet és pedig igen káros előítélet azt hinni, hogy az utcai lovak szemellenző nélkül megijednének. Az ember, fájdalom, mindig okosabb akar lenni a teremtőnél, ki jól tudhatta, milyen állásu szem kell a lónak; az „okos“ ember pedig „javítani“ akarja az isteni művet és a szegény nemes ló látóképességét egyre korlátozza, csonkítja, tönkre teszi. Bár csak akadna végre nálunk is egy előkelő ember, a ki jó példát adva, lova szemellenzőit eltávolítani. A ló, ez utóbbiak sok évi használata után is, hamar bele találná magát a korlátlan látás boldogságába; 2—3 napi gyakorlat elég. Budapestén igen sok főúri fogat lovai már nincsenek eléktelenítve a díjatját multa szemellenzővel. Mert végre kimegy a divatból minden, a mi nem ész- és okszerű. Szívesen konstatálunk különben, hogy Kolozsvárt számos — teherlónak nincsen már szemellenzője. Egyetlen példa magasabb helyről hamar véget vetne az egész városban a lovak ez iszonyu kínzó eszköz használatának, a melyet szegények elpanaszolni nem tudnak. De „mi azokért szólalunk fel, kik magukért nem tudnak beszélni.“

*

E szám zárja be lapunk III. évfolyamát. Október elsején, a szokott hónapi nyári szünet után, jelenik meg az „Állatok Védelme“ IV. évfolyamának első száma.